

звернення: 20.03.2025).

6. Цира О. Цифрова трансформація органів державного управління: роль ІКТ в оптимізації управлінських процесів. *Науковий журнал «ECONOMIC SYNERGY»*. 2024. Вип. 4 (14). С.171-181.

Панасюк Альона

Здобувач другого рівня вищої освіти

кафедри політології та державного управління.

Донецький національний університет імені Василя Стуса

(керівник проф. Ірина Мацишина)

ORCID: 0009-0002-2573-5874

ЦИФРОВА ДЕМОКРАТІЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

У сучасних умовах цифрові технології відіграють ключову роль у підтримці демократичних процесів, особливо в періоди криз, зокрема під час військових конфліктів. Цифрова демократія, що включає електронне голосування, онлайн-участь громадян у прийнятті рішень, а також використання цифрових платформ для громадського контролю, стає невід'ємною частиною сучасного політичного ландшафту [5]. Війна як форс-мажорний фактор значно впливає на можливості реалізації демократичних прав і свобод, а цифрові технології можуть як сприяти демократизації, так і бути використані у репресивних цілях [2].

Важливо зазначити, що цифрова демократія в умовах воєнних дій набуває особливого значення, оскільки традиційні форми громадянської участі можуть бути ускладнені або взагалі неможливі. У таких умовах цифрові технології дозволяють підтримувати зв'язок між державними структурами та громадянами, забезпечуючи можливість впливу на прийняття рішень навіть у критичних ситуаціях [4]. Водночас, цифрові інструменти можуть стати об'єктом атак з боку недружніх держав та злочинних угруповань, що підвищує необхідність кібербезпеки та захисту інформації [3].

Зважаючи на виклики та перспективи, що виникають у контексті цифрової демократії під час війни, доцільно дослідити такі ключові аспекти, як ефективність цифрових платформ для політичної участі, загрози інформаційній безпеці, міжнародний досвід використання цифрових технологій у кризових умовах та перспективи їх розвитку у постконфліктний період. Розвиток

цифрової демократії в умовах війни є складним та багатограним процесом, що охоплює декілька ключових аспектів. Насамперед, необхідно розглянути роль цифрової демократії під час військових конфліктів. Застосування цифрових технологій у воєнний час дозволяє громадянам брати участь у політичному житті навіть за умов фізичних обмежень. Це включає онлайн-голосування, цифрові петиції та інші механізми електронної участі, що допомагають зберегти громадянську активність у періоди кризи.

Одним із критичних питань цифрової демократії під час війни є захист інформаційної безпеки. В умовах гібридної війни кібератаки стають звичною практикою, спрямованою на дестабілізацію демократичних інституцій. Хакерські атаки, злам урядових ресурсів, маніпуляція громадською думкою та поширення дезінформації загрожують як національній безпеці, так і правам громадян. Тому важливо розробити ефективні механізми кіберзахисту, що забезпечать стійкість цифрових демократичних процесів.

Вплив соціальних мереж та платформ електронного урядування у воєнний період є ще одним важливим аспектом дослідження. Ці платформи не лише сприяють мобілізації суспільства, а й забезпечують швидке поширення достовірної інформації, що критично важливо в умовах інформаційної війни. Крім того, цифрові ресурси відіграють ключову роль у координації гуманітарної допомоги, взаємодії між волонтерськими організаціями та забезпеченні громадського контролю над діяльністю влади.

Дослідження міжнародного досвіду цифрової демократії під час криз дає змогу порівняти ефективність різних цифрових інструментів у країнах, що стикалися з подібними викликами. Вивчення кейсів Естонії, Грузії та України дозволяє оцінити, які стратегії цифрової демократії є найбільш ефективними у періоди війни, та які технології можуть бути адаптовані до інших національних контекстів.

Останнім, але не менш важливим аспектом, є перспективи розвитку цифрової демократії у постконфліктний період. Після завершення військових дій необхідно відновити та зміцнити демократичні інституції, використовуючи цифрові технології. Це може включати впровадження нових механізмів електронного голосування, розвиток цифрових інструментів громадського контролю та створення платформ для участі громадян у процесах прийняття рішень.

Цифрова демократія в умовах війни стикається з численними викликами. З одного боку, технології надають змогу громадянам брати участь у політичному житті навіть у ситуаціях, коли фізичний доступ до виборчих

дільниць чи державних установ є неможливим. Проведене дослідження [5], показує, що у країнах з високим рівнем цифровізації спостерігається зростання громадянської активності навіть під час кризових періодів. Зокрема, в Україні впровадження платформи "Дія" дозволило громадянам взаємодіяти з урядом у дистанційному режимі, що стало особливо важливим під час війни.

Однак, цифрова демократія під час війни потребує високого рівня інформаційної безпеки. Кібератаки, злам урядових ресурсів, поширення фейкових новин та маніпуляція суспільною думкою є серйозними загрозами. Згідно з дослідженням у періоди конфліктів кількість кібератак зростає в середньому на 35%, а основними цілями стають урядові сайти, банки та платформи електронного голосування. У 2022 році Україна зазнала понад 2 000 кібератак на державні системи, що вимагало негайного впровадження нових методів кіберзахисту, зокрема використання блокчейну та штучного інтелекту.

Соціальні мережі та онлайн-платформи також відіграють значну роль у демократичному процесі під час війни. Вони можуть бути інструментом боротьби з дезінформацією, організації волонтерської допомоги, підтримки міжнародної спільноти та підвищення прозорості державних рішень [6]. Наприклад, соціальна мережа Twitter стала основним каналом оперативного обміну інформацією між урядом та громадянами під час кризових ситуацій, що дозволяло швидко реагувати на загрози та розповсюджувати достовірні новини (див табл.1).

Таблиця 1. Вплив цифрових технологій на демократичні процеси під час війни

Аспект цифрової демократії	Вплив	Приклади
Електронне голосування	Підвищення доступності виборчого процесу	Використання мобільних додатків для голосування
Кібербезпека	Захист інформації від атак	Блокчейн, штучний інтелект для кіберзахисту
Соціальні мережі	Поширення достовірної інформації	Twitter, Telegram як платформи кризового інформування
Онлайн-урядування	Доступ громадян до державних послуг	"Дія" в Україні, е-урядування в Естонії

Таким чином, цифрова демократія в умовах війни демонструє як значні

переваги, так і виклики, що потребують подальшого дослідження та вдосконалення механізмів безпеки та ефективного використання цифрових технологій у кризових умовах.

Дослідження цифрової демократії в умовах війни засвідчує, що цифрові технології здатні суттєво підтримувати демократичні процеси навіть у складних кризових умовах. Електронне голосування, платформи онлайн-урядування та соціальні мережі сприяють залученню громадян до політичного процесу, забезпечують швидкий доступ до інформації та покращують рівень прозорості влади. Водночас, високий рівень загроз у сфері кібербезпеки та інформаційної війни потребує розробки надійних механізмів захисту даних та протидії дезінформації.

Подальші дослідження у цій галузі мають зосередитися на вдосконаленні технологій кібербезпеки, аналізі ефективності різних моделей цифрової демократії у кризових умовах, а також вивченні впливу цифрових платформ на формування громадянської свідомості. Також важливим напрямом є розробка стратегій цифрової стійкості, що дозволять демократичним суспільствам адаптуватися до майбутніх викликів та ефективно використовувати цифрові технології для підтримки демократичних інституцій

Список використаних джерел

1. Антонова О.В., Шаталов С.О. Електронна демократія та цифрова держава як інструменти громадянського суспільства в Україні. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. 2025. №15. С. 3-9. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2025-15-02-04> (дата звернення: 19.03.2025).
2. Величкевич М.Б., Мітрофан Н.В., Кунанець Н.Е. Електронний документообіг, тенденції та перспективи. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Інформаційні системи та мережі. 2010. № 689. С. 44–53.
3. Войнова Е.О. Електронна демократія: трансформація осмислення. *Політичні інститути та процеси*. 2020. №4. С. 21-29.
4. Волох О. Генезис електронного урядування в Україні. *Адміністративне право і процес*. 2017. № 2. С. 121-125. URL: <https://cutt.ly/dkzjlms> (дата звернення: 19.03.2025).
5. Чукот С.А., Драгомирецька Н.М., Михайлуца М.І. Становлення сучасної української наукової думки щодо розвитку вітчизняного електронного урядування: міжгалузевий аспект. *Сторінки історії: збірник наукових праць*. 2020. Вип. 51. С. 218-233. DOI: 10.20535/2307-5244.51.2020.220187

6. Fang Z. E-Government in Digital Era: Concept, Practice, and Development. *International Journal of the Computer, the Internet and Management*. 2002. 10(2). P. 1–22.

Самойленко Лариса

Кандидат наук з державного управління, доцент ННІ економіки і права,
кафедра менеджменту та державної служби.

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького.

ORCID: 0000-0002-0335-3077

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ПОЛІТИКИ: РОЛЬ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТІЙКОСТІ ДЕРЖАВИ

Цифрова трансформація публічного управління та політики є ключовим чинником модернізації державних інститутів, спрямованим на підвищення ефективності, прозорості та підзвітності владних структур. Під цифровою трансформацією слід розуміти комплексний процес інтеграції цифрових технологій у всі аспекти функціонування державного управління, що охоплює зміну моделей роботи, управлінських процесів та взаємодії з громадянами. Вона передбачає використання сучасних технологій, таких як великі дані, штучний інтелект, блокчейн та хмарні обчислення для оптимізації процесів і прийняття ефективних рішень.

Публічна служба відіграє центральну роль у цьому процесі, забезпечуючи впровадження інноваційних цифрових рішень та адаптацію до сучасних викликів. Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у діяльність державних органів сприяє оптимізації адміністративних процесів та покращенню взаємодії з громадянами. Використання електронного урядування, автоматизація процедур та застосування аналітики великих даних дозволяють приймати обґрунтовані рішення та підвищувати якість надання державних послуг. Як зазначається в дослідженні, цифрова трансформація стала глобальним трендом, що пронизує всі сфери життя суспільства, включаючи публічне управління та адміністрування [2].

Публічні службовці є ключовими агентами змін, відповідальними за розробку та реалізацію стратегій цифрового врядування. Їхні завдання включають впровадження електронного документообігу, розвиток державних цифрових платформ та забезпечення доступу громадян до електронних